

Maria Oskarson, *Klassröstning i Sverige - rationalitet, lojalitet eller bara slendrian*, Stockholm: Nerenius & Santérus förlag, 1994, 246 s.

Det er en almindelig udbredt opfattelse, at klasserne spiller en mindre og mindre rolle i det moderne samfund. Specielt skulle klasserne spille en mindre rolle ved vælgernes valg mellem de politiske partier. Man taler om "the decline of class voting". I Danmark er påstanden blevet dementeret, modificeret og nuanceret først og fremmest gennem de analyser af vælgeradfærden, der er i de senere år er blevet gennemført af Ingemar Glans og Jørgen Goul Andersen. Fra Sverige foreligger nu Maria Oskarsons disputats, der belyser udviklingen i den klassebestemte stemmeafgivning fra 1956 til 1991.

Maria Oskarsons analyser viser, at der er sket en svækkelse af den klassebaserede stemmeafgivning i Sverige, men at ændringen ikke har været dramatisk. Konklusionen på afhandlingen er, at svækkelsen delvis kan forklares af de strukturelle ændringer, der er sket i perioden. En stigende del af befolkningen er placeret i tvetydige klassepositioner, hvor stemmeafgivningen aldrig har været klassebestemt. I de grupper, der traditionelt har stemt efter klasse - industriarbejdere, bønder og andre selvstændige - spiller klasses tilhørsforholdet stadigvæk en væsentlig rolle. Men svækkelsen er også et resultat af en aftagende arbejderklassebevidsthed i dele af den svenske arbejderklasse.

Martin Bennulf, *Miljöopinionen i Sverige*, Lund: Universitetsforlaget Dialogos, 1994, 319 s.

Forbundet med påstanden om klassestrukturens aftagende betydning er påstanden om, at det politiske liv er præget af nye konfliktlinjer af postmateriel art. En side af dette er de grønne holdninger eller miljøholdningerne. I Danmark er miljøspørgsmålene blevet en del af det nye venstres profil, og der har aldrig været grundlag for et succesrigt miljøparti. Anderledes i Sverige, hvor Miljøpartiet var repræsenteret i Rigsdagen fra 1988 til 1991 og igen fra 1994. Ikke desto mindre konkluderer Martin Bennulf i sin disputats, at der ikke har udviklet sig nogen klar "grøn" konfliktlinje i svensk politik. Med udgangspunkt i et omfattende materiale fra survey-undersøgelser analyserer bogen først og fremmest udviklingen i den svenske befolknings holdning til miljøspørgsmål i perioden fra 1964 til 1992. I tilgift inddrages også materiale vedrørende Rigsdagens medlemmer og massemedierne.

Lise Togeby
Institut for statskundskab
Aarhus Universitet